

Denna anvisning ersätter från och med den 1 juni 2020 den anvisning som social- och hälsovårdsministeriet gav till kommunerna den 8 april 2020 om olika sätt att tillhandahålla arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte och olika tjänster inom socialvården (om inte annat nämns i denna anvisning).

Social- och hälsovårdsministeriets anvisning till kommunerna om olika sätt att tillhandahålla arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och vissa socialvårdstjänster från och med den 1 juni

Allmänt

Statsrådet utfärdade den 6 maj 2020 ett principbeslut om en plan för en hybridstrategi för hanteringen av coronakrisen. Statsrådet rekommenderade i detta sammanhang att de offentliga lokaler som nu är stängda (inklusive lokalerna för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbetscentralerna) öppnas kontrollerat och gradvis från och med den 1 juni 2020. Epidemiläget har förändrats så att begränsningsåtgärderna och de specialarrangemang som gjorts på grund av dessa kan avvecklas.

Social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att kommunerna beaktar följande principer när de ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och vissa andra socialvårdstjänster som vanligen tillhandahålls i grupp från och med den 1 juni 2020. Dessa rekommendationer är i kraft till den 31 juli 2020.

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

Sätten att tillhandahålla tjänster 1 juni–31 juli 2020

De former av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som tillhandahålls i grupp kan återupptas den 1 juni. Arbetsverksamheten ska dock i praktiken ordnas med iakttagande av de allmänna avstånds- och hygienanvisningar som bland andra Institutet för hälsa och välfärd har utfärdat. Restriktionerna som gäller allmänna samlingar och publikevenemang tillämpas inte på genomförandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och socialvårdstjänster. Regionförvaltningsverken ger noggrannare anvisningar i saken. Kommunerna kan emellertid använda sig av de anvisningar som Institutet för hälsa och välfärd och utbildnings- och kulturministeriet har gett till arrangörer av evenemang. Kommunerna kan också i tillämpliga delar utnyttja Arbetshälsoinstitutets anvisningar och de anvisningar som lokala smittskyddsmyndigheter och sakkunniga inom hälsovården har gett. Kommunerna kan inte genom ett eget beslut avbryta arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på grund av coronaläget om inte smittskyddsmyndigheterna fattar ett lokalt beslut om detta med stöd av smittskyddslagen.

Kommunerna kan som anordnare av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte besluta om till vilken del de vill fortsätta att ordna verksamheten på det sätt som avses i social- och hälsovårdsministeriets anvisning av den 8 april 2020 under tiden 1 juni–31 juli 2020. Social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att åtminstone en del av verksamheten sker så att klienten är fysiskt närvarande i verksamheten efter den 1 juni. Enligt ministeriet förutsätter uppföljningen av hur målen för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte uppnås och stödet av klienten att klienten möts även personligen. Hur ofta detta behövs måste avgöras enligt klientens individuella behov. Ändringarna i verksamheten fastställs genom att uppdatera aktiveringsplanen (se nedan).

De principer som nämns i punkten Andra sätt att genomföra verksamheten i social- och hälsovårdsministeriets anvisning av den 8 april är i kraft till den 31 juli. De är som följer:

Social- och hälsovårdsministeriet uppmanar kommunerna att i samarbete med organisationer och andra aktörer ta fram alternativa sätt att genomföra arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte under det exceptionella läget. All sådan verksamhet där smittoriskerna har minimerats kan komma i fråga. Kommunens smittskyddsmyndighet ger närmare råd om hurdan verksamhet som bör undvikas (länk till tilläggsuppgifter i slutet av anvisningen).

Innehållet i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte eller sätten att genomföra den fastställs inte i detalj i lagstiftningen. De tjänster som tillhandahålls via en nätanslutning kan innehålla särskilda ansvarsfrågor eller andra frågor i fråga om vilka det i framtiden kan finnas behov av noggrannare reglering. Social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att kommunerna i det exceptionella läget aktivt utvecklar och provar nya alternativa verksamhetsmodeller. När det gäller alternativa sätt att genomföra verksamheten är det dock viktigt att agera i samförstånd med både klienten och den myndighet som ansvarar för socialvården (egen kontaktperson) för att hitta verksamhetsmodeller som motsvarar klientens stödbehov.

Verksamhetsformerna kan till exempel bestå av

- utbildning på webben
- distanskonsultation, distanshandledning
- karriärvägledning
- distansuppgifter och individuell handledning (till exempel individuell dagbok eller dagordning)

Dessa är verksamheter som är tillgängliga och som kan rekommenderas för att införa ett styrningselement och olika innehåll i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte.

Om verksamheten och styrningen sker via en nätanslutning eller på något annat sätt på distans, är det bra att bestämma en tidtabell för verksamheten med klienten och att komma överens om hur klienten ska kontaktas. Eventuella ändringar ska antecknas i aktiveringsplanen, men social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att kommunen, arbetskraftsförvaltningen och klienten i fråga kommer överens om eventuella ändringar i aktiveringsplanen för arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på ett så flexibelt sätt som möjligt. Om en klient inte har de digitala arbetsredskap eller andra redskap som behövs för de nya verksamhetsformerna, eller om dessa inte kan ordnas för klienten, kan man också hålla kontakt via telefon.

När verksamheten sköts via en nätanslutning måste man på samma sätt som i de sedvanliga tjänsterna beakta sekretessen, dataskyddet och datasäkerheten samt kraven om de uppgifter som ska införas i klienthandlingarna. Den som tillhandahåller servicen ansvarar för dataskyddet och datasäkerheten samt för de anslutningar som används vid distanstjänsterna och de personuppgifter som uppstår när de tillhandahålls. Även i distanstjänsterna måste klienten identifieras på ett tillförlitligt sätt, och identifieringsmetoden måste kunna verifieras i efterhand. Detta ska göras oberoende av om klienten är känd från förut.

Sådana befintliga uppgifter inom arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte som inte innebär en smittorisk för rehabiliteringsklienten får skötas som förut, förutsatt att klienten själv vill fortsätta. Sådana arbetsuppgifter där man inte är i närkontakt med andra eller där smittoriskerna är obetydliga är till exempel enskilda biträdande uppgifter på olika kommunala arbetsplatser. Det kan också vara fråga om en arbetsplats där de anställda måste vara närvarande trots undantagstillståndet eller till exempel uppgifter som sköts utomhus. I frågor om arbetsuppgifterna är det bra att vända sig till kommunens smittskyddsmyndighet för att få närmare råd om verksamhet som det är skäl att undvika (länk i slutet av anvisningen).

Social- och hälsovårdsministeriet påminner dock om att klienterna inom arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte hör till socialvårdens klienter. En välfungerande socialvård och servicesystemet i anslutning till den är viktiga för människors välbefinnande och grundläggande rättigheter, och de förpliktelser som gäller detta kvarstår också under undantagstider.

Enligt lagstiftningen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inte ersätta arbete som utförs i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte får inte heller leda till att arbetstagare som är anställda hos kommunerna eller andra verksamhetsanordnare sägs upp eller permitteras eller till att deras förhållanden på arbetet eller deras förmåner försämras. Om klienterna deltar i arbetsuppgifter, ska man anpassa uppgifterna efter klientens arbetsförmåga, funktionsförmåga och kunnande samt beakta att klienten kan behöva stöd och handledning i uppgifterna.

Social- och hälsovårdsministeriet uppmuntrar anordnarna av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och tjänsteproducenterna att samla erfarenheter och idéer om nya sätt att ordna verksamheten. Erfarenheterna kommer till användning när lagstiftningen om och verkställandet av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utvecklas.

Aktiveringsplanerna

För klienter som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska det utarbetas aktiveringsplaner på det sätt som föreskrivs i lagen. Ändringar i verksamheten skrivs in i aktiveringsplanen. I nätverkssamarbetet mellan arbets- och näringsbyrån, kommunen och klienten kan distansförbindelser utnyttjas i den mån det är möjligt. Social- och hälsovårdsministeriet rekommenderar att kommunen, arbetskraftsförvaltningen och klienten kommer överens om eventuell ändring av aktiveringsplanen för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte på ett så smidigt sätt som möjligt, så att verksamheten under de exceptionella förhållandena kan fortsätta i så hög grad som möjligt i enlighet med klientens behov och önskemål.

Lagen om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och 2a kap. 13 § och 11 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (295 och 296/2020)

Enligt den temporära ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2020) som trädde i kraft i början av maj 2020 har en arbetssökande rätt att avbryta den sysselsättningsfrämjande servicen utan att förlora sin arbetslöshetsförmån av grundad anledning som har samband med covid-19-pandemin. (dvs. arbetssökanden föreläggs inte någon tidsperiod utan ersättning eller skyldighet att vara i arbete). Med grundad anledning avses enligt regeringens proposition till exempel en situation där en arbetssökande måste vårda ett barn under 10 år eller någon annan närstående som är beroende av honom eller henne hemma och vården inte rimligen kan ordnas på något annat sätt. Inte heller arbetssökande som följer hälso- och sjukvårdsmyndigheternas anvisningar ska förlora rätten till arbetslöshetsförmåner. Däremot betraktas till exempel enbart ovilja att ta del av servicen inte som en sådan grundad anledning som avses i bestämmelsen. Den temporära bestämmelsen tillämpas om servicen avbröts den 16 mars 2020 eller efter det. Bestämmelsen gäller till och med den 31 juli 2020.

Särskild uppmärksamhet bör fästas vid servicens säkerhet och till exempel undvikande av all närkontakt redan när den ordnas och när arbetssökande hänvisas till den. Skyldigheten att ta del av servicen bör granskas som ett utkomstskyddsärende endast när uteblivandet beror på sådana omständigheter som hänför sig till en enskild arbetssökande och som inte har kunnat beaktas när personen hänvisas till servicen.

Riskgrupper och deltagande i service

Social- och hälsovårdsministeriet kommer inte att ge några allmänna riktlinjer för genomförande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för riskgruppernas del eftersom de individuella situationerna är så olika. Bedömningen av om en klient hör till en riskgrupp ur hälsosynpunkt och dennes möjligheter att delta i olika funktioner görs individuellt för varje enskild klient. Den rätta instansen att bedöma en enskild klients situation är den behandlande läkaren och därför bör det utvecklas flexibla lokala praxis för att med klientens samtycke konsultera läkaren.

Verksamhetsanordnarna uppmuntras att informera klienterna i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte om de försiktighetsåtgärder som vidtas i verksamheten för att minska coronasmitta så att klienterna inte i onödan är rädda för att delta i verksamheten.

Annan socialservice

De anvisningar som ges ovan för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte kan beroende på fallet tillämpas också på andra socialvårdstjänster när genomförandet har försvårats på grund av epidemin. Sådan service kan till exempel vara gruppverksamhet inom social rehabilitering eller arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Länkar

Mer information om smittskyddsmyndigheterna:

<https://stm.fi/sv/myndigheternas-ansvar>

Anvisningar för social- och hälsovårdspersonal, Institutet för hälsa och välfärd:

<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/coronavirusinfektioner-anvisningar-till-social-och-halsovardspersonal>

Anvisning för arrangörer, Institutet för hälsa och välfärd och utbildnings- och kulturministeriet av den 14 maj 2020:

https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1271139/yleisotilaisuuksissa-noudatettava-ohjeita-koronavirustartuntojen-ehkaisemisesta?_101_INSTANCE_vnXMrwx9pG9_languageId=sv_SE

Arbetshälsoinstitutets anvisning för hur man skyddar sig mot viruset i arbetet:

<https://www.ttl.fi/sv/anvisningar-till-arbetstagare-for-att-forebygga-att-bli-smittad-av-det-nya-coronaviruset/>

De vanligaste frågorna som regionförvaltningsverken får om coronaviruset:

<http://www.avi.fi/web/avi/usein-kysytyt-kysymykset#C-uudet-1>

Mer information om arbetslöshetsförmånerna finns på Fpa:s webbsida om vanliga frågor:

<https://www.kela.fi/web/sv/corona-vanliga-fragor>

Ytterligare information:

Susanna Rahkonen, konsultativ tjänsteman fornamn.efternamn@stm.fi

Utdelning

Kommunerna

Ålands landskapsregering

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)

Regionförvaltningsverket

Arbets- och näringsministeriet

Folkpensionsanstalten

Kommunförbundet

SOSTE Finlands social och hälsa rf

Valtakunnallinen työpajajhdistys ry

Sininauhaliitto

Työttömien Keskusjärjestö ry